

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์ของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มีข้อสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1.1 เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จำแนกตามเพศ และแขนงวิชาที่ศึกษา
- 1.2 เพื่อเปรียบเทียบอัตลักษณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จำแนกตามเพศ และแขนงวิชาที่ศึกษา
- 1.3 เพื่อเปรียบเทียบผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ก่อนและหลังการทดลอง

2. สมมติฐานการวิจัย

นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช หลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยอัตลักษณ์สูงกว่าก่อนการทดลอง

3. ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าวิจัยในครั้งนี้มีขอบเขตเนื้อหา ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยดังนี้
ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ใน 8 ด้าน ได้แก่ 1) มีคุณธรรม จริยธรรม 2) มีความรอบรู้ และมีประสบการณ์ 3) คิดเป็น แก้ปัญหาได้ 4) มีความรับผิดชอบ 5) มีมนุษยสัมพันธ์ 6) มีความสามารถในการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม 7) มีทักษะการเรียนรู้ทางไกล และ 8) มีจิตวิญญาณความเป็นครู

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 1 ศึกษาอัตลักษณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ประชากร เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ของสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ 4 แขนงวิชา ได้แก่ แขนงวิชาการแนะแนว แขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา แขนงวิชาการศึกษานอกระบบ และแขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 620 คน

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ของสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ 4 แขนงวิชา ได้แก่ แขนงวิชาการแนะแนว แขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา แขนงวิชาการศึกษานอกระบบ และแขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน จำนวน 252 คน

ระยะที่ 2 การพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์นักศึกษาระดับปริญญาตรี

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ประชากรที่ใช้ในระยะที่ 2 เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ของสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ 4 แขนงวิชา ได้แก่ แขนงวิชาการแนะแนว แขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา แขนงวิชาการศึกษานอกระบบ และแขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ซึ่งได้มาจากระยะที่ 1 ของการศึกษา โดยพิจารณานักศึกษาที่มีคะแนนอัตลักษณ์ด้านที่มีคะแนนต่ำที่สุดคือ ด้านทักษะการศึกษาทางไกลและสามารถศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง จำนวน 60 คน

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษา ซึ่งได้มาจากระยะที่ 1 ของการศึกษา ที่มีคะแนนอัตลักษณ์ด้านทักษะการศึกษาทางไกลและสามารถศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเองในระดับต่ำ จำนวน 15 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย ซึ่งสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม และมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

4.1 ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์ของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

4.2 แบบวัดอัตลักษณ์ของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเสนอตามลำดับดังนี้

1. วิเคราะห์สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัด โดยการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่าง

ข้อกับคะแนนรวม (Item–Total Correlation) (ภาคผนวก)

3. วิเคราะห์ค่าความเที่ยงของแบบวัด โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha–Coefficients) ของครอนบาค (Cronbach' s Alpha Coefficients) (ภาคผนวก)

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยอัตลักษณ์ของนักศึกษา จำแนกตามเพศ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) และจำแนกตามแขนงวิชาโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA)

5. วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนอัตลักษณ์ด้านทักษะการศึกษาทางไกลและสามารถศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง ของนักศึกษาในกลุ่มทดลองก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง โดยใช้ t-test แบบกลุ่มตัวอย่างที่ไม่อิสระต่อกัน (t-test dependence)

6. สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาและพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สรุปได้ดังนี้

6.1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยอัตลักษณ์รายด้านของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีคะแนนอัตลักษณ์ด้านความรับผิดชอบมากที่สุดคือ 4.14 รองลงมาคือมีคุณธรรม จริยธรรม และด้านมีมนุษยสัมพันธ์ดี โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 มีความรอบรู้และมีประสบการณ์ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 จิตวิญญาณความเป็นครู มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 คิดเป็น แก้ปัญหาได้ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 มีความสามารถในการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.45 และสำหรับอัตลักษณ์ด้านที่มีคะแนนน้อยที่สุดได้แก่ ด้านทักษะการศึกษาทางไกลและสามารถศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.48

แต่เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า ทั้งเพศชายและหญิง มีคะแนนเฉลี่ยอัตลักษณ์อยู่ในระดับมาก และเมื่อนำมาทดสอบค่านัยสำคัญทางสถิติ ปรากฏว่าเพศชายและเพศหญิงมีคะแนนเฉลี่ยอัตลักษณ์ไม่แตกต่างกัน ส่วนการจำแนกตามแขนงวิชา พบว่า ทั้ง 4 แขนงวิชา มีอัตลักษณ์อยู่ในระดับมาก โดยแขนงวิชาการศึกษาการศึกษานอกระบบมีคะแนนเฉลี่ยอัตลักษณ์สูงสุดคือ 3.97 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.41 รองมาได้แก่ แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มีค่าเฉลี่ย 3.94 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.38 แขนงวิชาการแนะแนว มีค่าเฉลี่ย 3.93 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.32 และแขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา มีค่าเฉลี่ย 3.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.43 และเมื่อนำมาทดสอบค่านัยสำคัญทางสถิติ ปรากฏว่าทั้ง 4 แขนงวิชา มีคะแนนเฉลี่ยอัตลักษณ์ไม่แตกต่างกัน

6.2 ผลการเปรียบเทียบอัตลักษณ์ในด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด (ด้านทักษะการศึกษาทางไกลและสามารถศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง) ของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ภายหลังการใช้รูปแบบการส่งเสริมอัตลักษณ์ทักษะด้านการศึกษาทางไกลและสามารถศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง พบว่านักศึกษากลุ่มทดลองมีทักษะด้านการศึกษาทางไกลและสามารถศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเองสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

7.อภิปรายผล

1. คะแนนเฉลี่ยของอัตลักษณ์โดยรวมของนักศึกษา อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มีคุณลักษณะโดยรวม ได้แก่ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรอบรู้และมีประสบการณ์ คิดเป็น แก้ปัญหาได้ มีความรับผิดชอบ มีมนุษยสัมพันธ์ดี จิตวิญญาณความเป็นครู และทักษะทางไกลและสามารถศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านมีความสามารถในการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม อยู่ในระดับปานกลาง และมีทักษะการศึกษาทางไกลและสามารถศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง อยู่ในระดับต่ำ แสดงให้เห็นว่ากระบวนการจัดการเรียนการสอนทางไกล และกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชจัดขึ้น ทั้งในหลักสูตร และกิจกรรมเสริมหลักสูตร สามารถพัฒนานักศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายรวมการพัฒนาของ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ฉบับที่ 12 ประกอบด้วยเป้าหมายโดยรวมให้คนไทยมีคุณลักษณะเป็นคนไทยที่สมบูรณ์ มีวินัย มีทัศนคติ และพฤติกรรมตาม

บรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีความเป็นพลเมืองตื่นรู้ มีความสามารถในการปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันสถานการณ์ มีความรับผิดชอบและทำประโยชน์ต่อส่วนรวม มีสุขภาพกายและใจที่ดี มีความเจริญ อกงามทางจิตวิญญาณ มีวิถีชีวิตที่พอเพียง และมีความเป็นไทย เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและช่วยให้สังคมไทยสามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคง เกิดภูมิคุ้มกัน และมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม ส่งผลให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุล และยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2562: ออนไลน์)และมีการพัฒนาที่เป็นไปตามทิศทางสำหรับอัตลักษณ์ของความเป็นครู ซึ่ง เป็นไปตามกระแสพระราชดำรัส พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ที่ว่า “ครูดีควรมีจิตวิญญาณของความเป็นครู” ซึ่งเป็นครูหรือมีลักษณะของความเป็นครูได้เป็นอย่างดี นั่นคือการมีอัตลักษณ์ของความเป็น “ครูดี” คือเป็น “ผู้ให้” ที่ให้ทั้งวิชาความรู้ ความรักและเมตตา ความหวังใย ความปรารถนาดี และการให้ภัย ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ทั้งทางพฤติกรรมและทางใจที่มีต่อนักศึกษาและต่อสังคม นอกจากนี้ยังมีอัตลักษณ์อื่น ๆ ทางกายภาพด้วย เช่น แต่งกายด้วยเสื้อผ้าอาภรณ์หรือมีทรงผมในลักษณะที่ทันสมัยและเรียบร้อย ส่วนกิริยาวาจาก็สุภาพอ่อนโยน และสำคัญที่สุดคือ ควรพัฒนาความรู้ความสามารถในการทำงานและเป็น “ต้นแบบ” ของความประพฤติที่ดีงาม มีความรักชาติบ้านเมือง ซื่อสัตย์สุจริต มีคุณธรรม จริยธรรมและเคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ รวมทั้งมีความเป็น “พลเมืองดี” ในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=44006&Key=news_research)

แต่อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาโดยรวมของอัตลักษณ์นักศึกษา ระดับปริญญาตรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จะพบว่า อัตลักษณ์ด้านทักษะการศึกษาทางไกลและสามารถศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเองมีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด จากอัตลักษณ์ทั้ง 8 ด้านของงานวิจัยนี้ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่านักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชยังขาดความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักวางแผนเป้าหมาย การจัดลำดับความสำคัญ รู้จักวางแผนการใช้เวลา มีวินัยและความรับผิดชอบ รู้จักค้นคว้าหาความรู้ ใฝ่รู้ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่อง และมีความมุ่งมั่นขยันหมั่นเพียรอยู่เป็นนิจ ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวทั้งหมดมีความสำคัญต่อการศึกษาในระบบการศึกษาทางไกล ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ และไม่ลาออกกลางคัน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จำเป็นต้องมีกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในหลักสูตรและ และเสริมหลักสูตรกระตุ้นให้นักศึกษามีวิธีการศึกษาทางไกลที่มีประสิทธิภาพเสมอต้นเสมอปลายจนสำเร็จการศึกษา

2. นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชมีอัตลักษณ์ทักษะด้านการศึกษาทางไกลและสามารถศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเชิงจิตวิทยาเพื่อส่งเสริมมีอัตลักษณ์ทักษะด้านการศึกษาทางไกลและสามารถศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเองซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า กิจกรรมกลุ่มเชิงจิตวิทยาตามรูปแบบเพื่อส่งเสริมมีอัตลักษณ์ทักษะด้านการศึกษาทางไกลและสามารถศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเองที่สร้างขึ้นนั้น ทำให้นักศึกษากลุ่มทดลอง มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ คิดวิเคราะห์ เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักวางแผนเป้าหมาย รู้จักการจัดลำดับความสำคัญ รู้จักวางแผนการใช้เวลา มีวินัยและความรับผิดชอบ รู้จักค้นคว้าหาความรู้ ใฝ่รู้ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่อง และมีความมุ่งมั่น ขยันหมั่นเพียร และสามารถนำไปปฏิบัติได้ ทั้งนี้ ในการทำกิจกรรมกลุ่มเชิงจิตวิทยาตามรูปแบบเพื่อส่งเสริมมีอัตลักษณ์ทักษะด้านการศึกษาทางไกลและสามารถศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง นักศึกษากลุ่มทดลองได้มีโอกาสฝึกอภิปรายร่วมกัน รับผิดชอบร่วมกันแสดงความคิดเห็น คิดวิเคราะห์ ทำความรู้จักกับตนเองให้ชัดเจนขึ้น ได้รับแรงเสริมจากผู้วิจัยและเพื่อนกลุ่มทดลองทำให้เกิดความเชื่อมั่นในอัตลักษณ์ ในทักษะวิธีการศึกษาทางไกลที่มีประสิทธิภาพ ศึกษาด้วยตนเองได้อย่างถูกต้อง เป็นระบบ ต่อเนื่องจนสำเร็จการศึกษาได้

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ผู้สอน ผู้ให้การปรึกษา นักแนะแนว และนักวิชาการศึกษาศาสตร์สามารถนำสิ่งที่ศึกษาและการส่งเสริมอัตลักษณ์ของนักศึกษา ด้านทักษะการศึกษาทางไกลและสามารถศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง ไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับนักศึกษาในความดูแลของตนเอง และรูปแบบการส่งเสริมอัตลักษณ์ด้วยกิจกรรมกลุ่มเชิงจิตวิทยาอาจจะเป็นทางเลือกหนึ่งในการพัฒนาอัตลักษณ์สำหรับนักศึกษา

2. ควรมีการติดตามผลความมีอัตลักษณ์ด้านการมีทักษะการศึกษาทางไกลและสามารถศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง ที่ได้รับการพัฒนาภายหลังสิ้นสุดการทดลองหนึ่งเดือน หรือสามเดือน เพื่อศึกษาว่าความมีอัตลักษณ์ด้านทักษะการศึกษาทางไกลและสามารถศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเองของนักศึกษามีการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงมากน้อยเพียงใด

3. สำหรับผู้ที่จะนำกิจกรรมกลุ่มเชิงจิตวิทยาเพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์ด้านเพื่อการวิจัยหรือเพื่อส่งเสริมประโยชน์ในด้านอื่นๆ ควรได้เรียนรู้และศึกษารายละเอียดต่างๆเกี่ยวกับกิจกรรมกลุ่มเชิง

จิตวิทยาเพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะอัตลักษณ์ในแต่ละด้าน ในแต่ละเรื่อง ผู้นำกิจกรรมกลุ่มควรหา
ประสบการณ์และฝึกฝนเตรียมตัวในการเป็นผู้นำกิจกรรมกลุ่ม

8.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาอัตลักษณ์ควรศึกษาในด้านที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรอื่น ๆ อาทิเช่น วัย ระดับ
การศึกษาและสถานภาพอื่นๆ

2. ควรมีการส่งเสริมอัตลักษณ์นักศึกษาในรูปแบบอื่น ๆ ด้วย ตัวอย่างเช่น การให้การ
ปรึกษาการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ในแต่ละด้าน

3. ควรมีการศึกษา และเปรียบเทียบอัตลักษณ์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่น ๆ ซึ่งมีลักษณะ
ต่างกัน เช่น สาขาศิลปศาสตร์ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ สาขาวิชารัฐศาสตร์ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์
สุขภาพ สาขาวิชานิติศาสตร์ และสาขาวิชานิติศาสตร์ เป็นต้น

